

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TAŞINMAZ GELİŞTİRME A.B.D

850585- TOPRAK ve SU KORUMA
Prof. Dr. GÜNAY ERPUL

SWOT ANALİZİ
5403 sayılı Toprak Koruma ve
Arazi Kullanım Kanunu

NERGİZ İPEK
11832829

ANALİZ;

03.07.2005 tarihli 5403 sayılı

«Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununun»

31.01.2007 tarihli 5578 sayılı

«Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun»

30.04.2014 tarihli 6537 sayılı

«Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun»

«Güçlü ve Zayıf Yönleri» ile Kanunların yarattığı «Fırsatlar» ve oluşturduğu «Tehditlerin» incelemesini içermektedir.

Güçlü Yönler

- 1. 5403 sayılı Kanun, anayasamızın 44. ve 45. maddeleri ile hukuksal güvence altına alınan toprağın korunması, geliştirilmesi ve kaybının önlenmesi konusunda yasal bir düzenlemedir.**
- 2. Sürdürülebilirlik açısından ele alındığında; toprağın korunması, arazinin kullanımı ve arazi bozulumu ile mücadele konusunda ülkemizde genel anlamda önemli bir boşluğu doldurmuştur.**
- 3. Bilgi üretimini, izleme ve değerlendirmeleri, politika araç ve yöntemlerini ve kapasite oluşumunu içeren sistemli bir «bilim- politika ara yüzü» kurulmasının gerekli araçlarını kapsar.**
- 4. Arazi ve toprak kaynaklarının doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılmasını öngörür.**

Güçlü Yönler

5. Kanunun uygulanmasından sorumlu olacak şekilde her ilde «Toprak Koruma Kurulu» oluşturulmasına karar verilerek, kurulun görevlerini tanımlar.
6. Ülkemizin en önemli eksiklerinden biri olan ulusal toprak ve su veri tabanı eksikliğinin giderilmesi amacıyla, arazi ve toprakla ilgili sınıflamaları ve haritaları yapma/ yaptıрма görevini Bakanlığa verir.
7. “Asgari tarımsal arazi büyüklüğü” ve “Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü” (30.04.2014/ 6537 sayılı kanun) kavramlarını tanımlar, miras yoluyla tarım arazilerinin bölünmesini engellemek için değişiklikler getirir; (30.04.2014/ 6537 sayılı kanun)bu sayede tarım arazilerinin bölünerek küçük parçalara dönüşmesini ve oluşacak verimliliğin azalmasını önlemeyi hedefler.

Güçlü Yönler

8. Arazi kullanım planlarının hazırlanarak, toprağın yanlış ve amaç dışı kullanımının önlenmesi ile tarım arazilerinin sürdürülebilir kullanımını sağlar.
9. Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımının engellenebilmesi için; arazi taleplerinde alternatif alan bulunamaması halinde uygulanabilecek istisnai durumları sıralamıştır.
10. Arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önleyici tedbirleri içeren “Toprak Koruma Projelerinin” hazırlanmasını ve uygulamaya konmasını öngörmüştür.
11. Bütünsel havza koruma anlayışı paralelinde, önceliğin tehdit altındaki ovalara verilmesi suretiyle, büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi, korunması ve geliştirilmesinin gerekliliği belirtilmiştir.
12. Toprak ve su kaynaklarının bilinçsiz kullanımı, toprak bozunumu ve erozyon gibi doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımını tehdit eden konular üzerinde ciddi yükümlülükler getirmiştir.

Güçlü Yönler

- 13.** Toprak ve su kaynaklarının geliştirilerek daha etkin kullanımlarının sağlanmasına imkan veren “arazi toplulaştırma çalışmaları” ve “ tarla içi geliştirme hizmetleri” Kanun yükümlülükleri kapsamında önemli bir yere sahiptir.
- 14.** Köy tüzel kişileri, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti istemleri için “özel arazi toplulaştırması” kavramına yer vermiştir. (31.01.2007/ 5578 sayılı kanun)
- 15.** Kanunun uygulanmasında ihtiyaç duyulacak eğitim faaliyetlerinin Bakanlık tarafından verilmesini öngörür. (31.01.2007/ 5578 sayılı kanun)
- 16.** Kanun; ana hedefi olan “toprağın korunması ve arazi planlaması ile sürdürülebilir kalkınma sağlanması” konusunda yatırımcılara, üreticilere ve toprak işleyenlerine belirli destek ve teşvikler sunar.
- 17.** Tarım arazilerinin korunması ve geliştirilmesi kapsamında, tarım arazilerinin yanlış ve amaç dışı kullanımları neticesinde uygulanacak ceza ve yükümlülükleri hükme bağlar.

Weaknesses

Zayıf Yönler

- 1. 5403 sayılı kanun; toprakların korunması ve arazi planlaması konusunda yasal düzenlemeler getirirken, kanunun gerektiği şekilde uygulanabilirliğini sağlayacak olan kurumsal boyut göz ardı edilmiştir. Kurumsal anlamda tarımsal arazi kullanımı konusunda yetki karmaşası ve mevzuattaki çelişki ve yetersizliklerden ötürü kanunun uygulanmasında sorunlar yaşanmaktadır.**
- 2. Arazi ve toprak kaynaklarının sınıflandırılmasında yetenek sınıflamasına yer verilmemiştir.**
- 3. Kanunun toprak ve arazi varlığının belirlenmesine ilişkin esasları çerçevesinde geçmişte hazırlanan etüt, analiz ve sınıflandırma teknik talimatlardan yararlanılarak 2008 yılında yeniden düzenlenen “Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı” yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu teknik talimatta 5403 sayılı yasada bulunan tanımlamalarla örtüşmeyen uygulamalar bulunmaktadır.**

Weaknesses

Zayıf Yönler

- 4. Toprak Koruma Kurullarının kanunda belirtilen görevlerini yerine getirmede; yasal ve idari düzenlemeler yapılmadığı için Kurulların yapılanması ile ilgili teknik, idari ve mali nedenlere dayalı sorunlar yaşanmaktadır.**
- 5. Ulusal toprak ve su veri tabanı eksikliğinin giderilmesi amacıyla, arazi ve toprakla ilgili etüt çalışmaları, sınıflamaları ve haritaları yapma/yaptırma görevi Bakanlığa verilirken; Bakanlığın bu konuda yeterli teknik eleman ve altyapıya sahip olmadığı göz ardı edilmiştir.**

Weaknesses

Zayıf Yönler

6. Kanun “asgari tarımsal arazi büyüklüklerini” tanımlamış ve tarım arazilerinin belirlenen büyüklüklerin altında ifraz edilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Ancak “tarım dışı kullanım izni verilen alanlar özel iklim ve toprak ihtiyaçları olan bitkilerin yetiştiği alanlarda arazi özellikleri nedeniyle belirlenen asgari tarımsal arazi büyüklüğünden daha küçük parsellerin oluşması gerekli olduğu takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir” hükmü farklı amaçların ortaya çıkmasına açıktır. (30.04.2014/ 6537 sayılı kanun)
7. Arazi kullanım planları hazırlanırken, ülkemizin, tarım arazilerinin sürdürülebilir kullanımının planlanması açısından gerekli olan güncel toprak veri tabanı konusunda önemli eksiklikleri olduğu göz ardı edilmiştir.

Weaknesses

Zayıf Yönler

8. Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımının engellenebilmesi için; arazi taleplerinde alternatif alan bulunamaması halinde uygulanabilecek istisnai durumlardan “Bakanlıkça kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar” maddesindeki “kamu yararı” ibaresinin içeriği net değildir.
9. Kanunun uygulanmasında karar mercii olarak Bakanlık’la beraber Valiler de yetkili kılınmıştır. Toprak yönetiminden mülki idare amirinin sorumlu tutulması yetki karmaşasına neden olabilmekte, denetim faaliyetlerinin tam olarak yerine getirilmesini engellemektedir.
10. Kanuna getirilen geçici madde; 11.10.2004 tarihinden itibaren tarım arazilerinin izinsiz olarak amaç dışı kullanımlarına belirli bir para cezası karşılığı izin verilir hükmü getirilmiştir.

Weaknesses

Zayıf Yönler

- 11. Kanuna getirilen geçici madde ile; gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış tarım araziler üzerindeki kaçak yapıların affı için verilen süre uzatılmış; başvuru süresi 6 aydan 1 yıla çıkarılmıştır.**
- 12. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takiben bir yıl içerisinde yürürlüğe konulması öngörülen 3 adet tüzüğün ve 6 adet yönetmeliğin tamamı çıkarılmamıştır.**

Fırsatlar

- 1. 5403 sayılı kanun ile; tarım arazileri Anayasadan sonra bir başka kanun ile yasal güvence altına alınmıştır.**
- 2. Toprak kaynaklarının ve arazilerin doğal özelliklerine göre sınıflandırılması yapılmış; toprak ve arazi ile ilgili uygulama terimleri ve teknik terimler tanımlanmıştır.**
- 3. Arazi mülkiyet hakkı kullanılırken; toprağın doğal, ekonomik, sosyal ve ekolojik değerinin korunması gerekliliği hükme bağlanmıştır.**

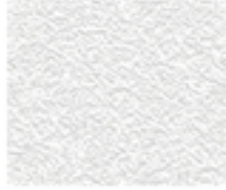
Fırsatlar

4. Toprağın korunması ve arazinin uygulanabilir planlar çerçevesinde sürdürülebilir kullanımı için, ülke bazındaki tüm toprakların ve arazilerin teknik ve doğal özellikleri sınıflandırılarak kayıt altına alınacaktır.
5. Arazilerin tarım ve ya tarım dışı amaçlarla, ve de miras yoluyla bölünerek verimliliğinin azaltılmasını; ve toprağın ekonomik, sosyal ve ekolojik değerinin yok edilmesini önlemek amacıyla Bakanlığın sorumlu kılındığı bir mekanizma ile arazilerin optimum büyüklükleri ve verimlilikleri sağlanmaya çalışılmıştır.
6. Toprak kaynaklarının ve arazilerin doğal ve yapay yollarla kaybının önlenmesi için, toprağın teknik ve doğal özellikleri baz alınarak yapılacak arazi kullanım planlamaları ve toprak koruma projeleri ile havza bazlı çalışmalar, tarla içi geliştirme hizmetleri ve erozyonu önleyici araçlar sayesinde sürdürülebilir kalkınma sağlanacaktır.

Fırsatlar

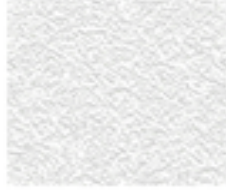
- 7.** Tarım arazilerinin amaç dışı ve yanlık kullanımını engelleyici tedbirler – belirli istisnalar dahilinde- hükme bağlanmıştır.
- 8.** Arazi toplulaştırması ve dağıtımı konusundaki usul ve esaslar –tüzük ile- belirlenerek; toprağın ıslahı ve verimliliği sağlanacak; toprağın mülkiyeti konusunda toprak sahibi ve işletenleri için tarım yapmaya elverişli ve yeter büyüklükte arazi temini sağlanacaktır.
- 9.** Toprak kaynaklarının ve arazinin varlığının devamının sağlanması için yatırımcılara özendirici ve teşvik edici tedbirler alınmış; yanlış ve amaç dışı kullanımlara ceza yükümlülükleri getirilerek caydırıcılık sağlanmıştır.

Threats

Tehditler

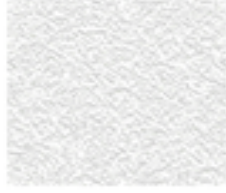
- 1.** 5403 sayılı Kanun; toprakların korunması ve arazinin sürdürülebilir kullanımı için yasal bir düzenleme getirirken, yasa kamusal düzenlemeden yoksundur. Dolayısıyla kanunun uygulanmasında birçok konuda eksiklikler vardır, kanun amacına ulaşamamıştır.
- 2.** Kanun, sistemli bir “bilim- politika ara yüzü” kurulmasının gerekli araçlarını kapsamasına rağmen; toprak bilimi ile yasa arasında organik bir bağ kurulamamıştır. Bu da kanunun uygulanmasında birçok sorunu beraberinde getirmektedir.
- 3.** Arazi ve toprak kaynaklarının yetenek sınıflarından ziyade doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre sınıflandırılmasında, toprak serilerine dayalı toprak sınıflandırmasının önemini göz ardı etmiştir.

Threats

Tehditler

4. «Toprak Koruma Kurulları» mevzuattaki kurumsal yapı eksikliğinden ötürü işlevlerini yerine getirememektedir. Kurul, bugüne kadar sadece mutlak tarım arazilerinin tarım dışı arazi kullanma talepleri için toplanmıştır ve Kurullar maalesef, arazileri tarım dışına çıkarma kurulları olarak çalışmaktadır.
5. Bakanlığa verilen, arazi ve toprakla ilgili etüt çalışmaları, sınıflamaları ve haritaları yapma/ yaptırma görevi Bakanlığın bu konudaki teknik ve uygulama altyapı eksiklerinden dolayı halen yerine getirilememiştir. İller bazında gerçekleştirilen tek detaylı toprak etüt ve haritalama çalışması Denizli iline aittir. Arazi kullanım planlamalarında halen 1965-71 yılları arasında ToprakSu tarafından yapılan ve daha sonra KHGM tarafından revize edilen haritalar altlık olarak kullanılmaktadır.

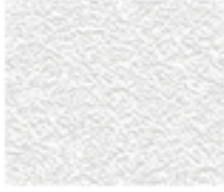

Threats

Tehditler

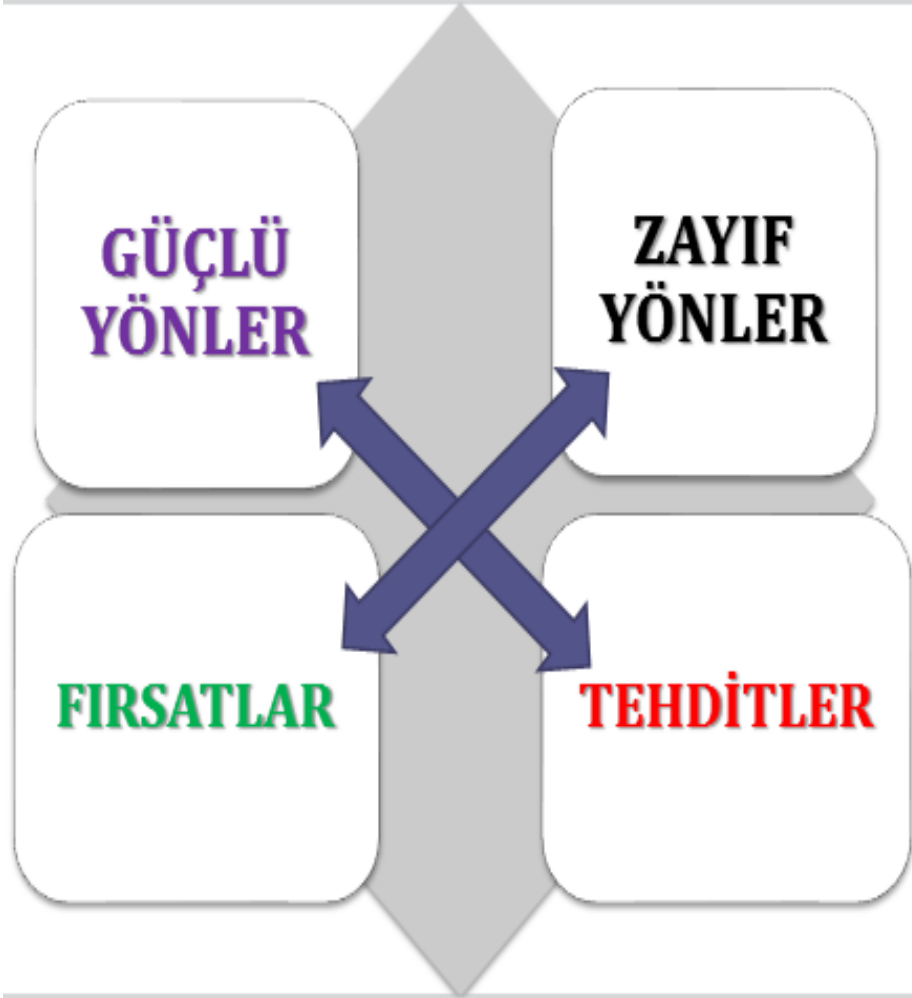
- 6.** Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımının engellenebilmesi için; arazi taleplerinde alternatif alan bulunamaması halinde uygulanabilecek istisnai durumlardan “Bakanlıkça kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar” bilimsel esaslardan uzak olup, faydacı ve edimsel amaçların müdahalesine açıktır. En önemli hususunun, tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını engellemek olan Kanunun, arazileri koruyacak hükümleri ihlal ettiği görülmektedir.
- 7.** Arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önleyici tedbirleri içeren “Toprak Koruma Projelerinin” hazırlanması ve uygulanması aşamasında denetim mekanizmasının açıklığa kavuşturulmamış olması, projelerin etkenliğini azaltmaktadır.

Threats

Tehditler

- 8.** Arazi toplulaştırma konusunda bakanlık ve kurulların talebi doğrultusunda kamu yararının gözetilmesi ve toplulaştırma kararlarının bu bağlamda Bakanlar Kurulu tarafından onayı; kamu yararının net bir biçimde tanımlanamaması nedeniyle ve de toplulaştırma ile ilgili usul ve esasların ek bir tüzükle belirlenmesi sebebiyle mevzuatın uygulanmasında boşluklara ve faydacı amaçların müdahalesine açıktır.
- 9.** Kanuna getirilen geçici madde ile 11.10.2004 tarihinden geçerli olmak üzere tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına belli bir ara cezası karşılığı geriye dönük olarak izin verilmiştir. Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımlarının engellenmesi hedefiyle hazırlanan mevzuat, içeriği ve hedefi ile örtüşmeyen bir düzenleme haline getirilmiştir. Bu durum, tarım arazileri üzerinde bu tarz kaçak yapıların geleceğe dönük olarak yapılabilirliğinin önünü açmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununun sahip olduğu;

- ✓ güçlü yönlerle oluşturduğu tehditler
- ✓ zayıf yönlerle yarattığı fırsatlar

eşleştirilerek, kanunun içeriğindeki ve uygulamasındaki eksikliklerin ortaya konarak çözüm üretilmesi amaçlanmaktadır.

G1) Anayasamızın 44. ve 45. maddeleri ile hukuksal güvence altına alınan toprağın korunması, geliştirilmesi ve kaybının önlenmesi konusunda yasal bir düzenlemedir.

G2) Sürdürülebilirlik açısından ele alındığında; toprağın korunması, arazinin kullanımı ve arazi bozulumu ile mücadele konusunda ülkemizde genel anlamda önemli bir boşluğu doldurmuştur.

T1) toprakların korunması ve arazinin sürdürülebilir kullanımı için yasal bir düzenleme getirirken, yasa kamusal düzenlemeden yoksundur

G1 & G2 & T1 eşleştirildiğinde;

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ile yasal güvence altına alınan topraklar ve tarım arazilerinin, ülke düzeyinde çalışmalar yürütebilecek gerekli teknik ve mali kaynaklara sahip bir kurumsal yapılanmanın da oluşturulmasıyla sürdürülebilir kullanımı sağlanacaktır.

G3) Bilgi üretimini, izleme ve değerlendirmeleri, politika araç ve yöntemlerini ve kapasite oluşumunu içeren sistemli bir «bilim- politika ara yüzü» kurulmasının gerekli araçlarını kapsar.

T2) Kanun, sistemli bir “bilim- politika ara yüzü” kurulmasının gerekli araçlarını kapsamasına rağmen; toprak bilimi ile yasa arasında organik bir bağ kurulamamıştır.

G3 & T2 ile eşleştirildiğinde;

Kanunda kavramsal olarak oluşturulacak «bilim-politika ara yüzü» sayesinde temel doğal kaynaklar veri tabanının güncellenmesi ve geliştirilmesi sağlanarak, 5403 sayılı kanunun uygulamaya aktarmada karşılaşılan sorunlara çözüm üretilecektir.

G4) Arazi ve toprak kaynaklarının doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılmasını öngörür

T3) Arazi ve toprak kaynaklarının yetenek sınıflarından ziyade doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre sınıflandırılmıştır.

G4 & T3 ile eşleştirildiğinde;

Arazi ve toprak kaynakları; toprak sınıflandırmasında en alt kategorik düzey olan toprak serileri bazında tanımlanıp haritalandırılırsa , takip eden toprak sınıflama sistemlerinde ek arazi çalışmalarına gerek kalmadan daha sağlıklı ve daha işlevsel güncelleme yapılabilecektir.

G5) Kanunun uygulanmasından sorumlu olacak şekilde her ilde «Toprak Koruma Kurulu» oluşturulmasına karar verilerek, kurulun görevlerini tanımlar.

T4) Toprak Koruma Kurulları mevzuattaki kurumsal yapı eksikliğinden ötürü işlevlerini yerine getirememektedir. Kurul, bugüne kadar sadece mutlak tarım arazilerinin tarım dışı arazi kullanma talepleri için toplanmıştır ve Kurullar maalesef, arazileri tarım dışına çıkarma kurulları olarak çalışmaktadır

G5 & T4 ile eşleştirildiğinde;

Kanunun uygulamasından sorumlu tutulacak yeni bir kurumsal yapılanmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bakanlık bünyesinde oluşturulacak gerekli teknik ve mali altyapıya sahip, özel statülü, üyelerinin her türlü baskıdan uzak kararlar alabileceği, toprak etüt ve haritalama işlevlerini üstlenecek, alınan kararların uygulanmasını takip edebilecek **ULUSAL TOPRAK KORUMA ENSTİTÜSÜ** kurulmalıdır.

G6) Ulusal toprak ve su veri tabanı eksikliğinin giderilmesi amacıyla, arazi ve toprakla ilgili sınıflamaları ve haritaları yapma/ yaptırma görevini Bakanlığa verir.

T5) Bakanlığa verilen, arazi ve toprakla ilgili etüt çalışmaları, sınıflamaları ve haritaları yapma/ yaptırma görevi Bakanlığın bu konudaki teknik ve uygulama altyapı eksiklerinden dolayı halen yerine getirilememiştir. İller bazında gerçekteştirilen tek detaylı toprak etüt ve haritalama çalışması Denizli iline aittir. Arazi kullanım planlamalarında halen 1965-71 yılları arasında ToprakSu tarafından yapılan ve daha sonra KHGM tarafından revize edilen haritalar altlık olarak kullanılmaktadır.

G6 & T5 ile eşleştirildiğinde;

Arazi ve toprakla ilgili tüm Türkiye'yi kapsayacak ayrıntılı temel etüt çalışmaları, sınıflamaları ve harita yapma / yaptırma görevi kurulması gerekli **ULUSAL TOPRAK KORUMA ENSTİTÜSÜ** 'nün sorumluluğunda olmalıdır.

G8) Arazi kullanım planlarının hazırlanarak, toprağın yanlış ve amaç dışı kullanımının önlenmesi ile tarım arazilerinin sürdürülebilir kullanımını sağlar.

G9) Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımının engellenebilmesi için; arazi taleplerinde alternatif alan bulunamaması halinde uygulanabilecek istisnai durumları sıralamıştır

T6) Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımının engellenebilmesi için; arazi taleplerinde alternatif alan bulunamaması halinde uygulanabilecek istisnai durumlardan “Bakanlıkça kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar” bilimsel esaslardan uzak olup, faydacı ve edimsel amaçların müdahalesine açıktır.

G8 & G9 & T6 eşleştirildiğinde;

«kamu yararı kararı» kavramı açıklığa kavuşturulmalı, ülke düzeyinde uygulama birlikteliği sağlanmalıdır. Tarım dışı amaçlı izin verme sürecinde alternatif alan arama konusuna özen gösterilmeli, temel yaklaşım nitelikli tarım topraklarının korunması olmalıdır.

G10) Arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önleyici tedbirleri içeren “Toprak Koruma Projelerinin” hazırlanmasını ve uygulamaya konmasını öngörmüştür.

G12) Toprak ve su kaynaklarının bilinçsiz kullanımı, toprak bozunumu ve erozyon gibi doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımını tehdit eden konular üzerinde ciddi yükümlülükler getirmiştir.

G11) Bütünsel havza koruma anlayışı paralelinde, önceliğin tehdit altındaki ovalara verilmesi suretiyle, büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi, korunması ve geliştirilmesinin gerekliliği belirtilmiştir.

T7) Arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önleyici tedbirleri içeren “Toprak Koruma Projelerinin” hazırlanması ve uygulanması aşamasında denetim mekanizmasının açıklığa kavuşturulmamıştır.

G10 & G11 & G12 & T7 eşleştirildiğinde;

Toprak Koruma Projelerinin ilgili yasal düzenlemeler doğrultusunda uzman kişilerce yapılması ve projelerin uygulama aşamasında mevzuata ve planlara uyulma durumunun ne şekilde ve hangi yetki sorumluluğu altında denetlenmesi gerektiği açıklığa kavuşturmalıdır. Bu sayede, projeler amacına ulaşacak, doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir devamlılığı sağlanacaktır.

G13) Toprak ve su kaynaklarının geliştirilerek daha etkin kullanımlarının sağlanmasına imkan veren “arazi toplulaştırma çalışmaları” ve “ tarla içi geliştirme hizmetleri” Kanun yükümlülükleri kapsamında önemli bir yere sahiptir.

G14) Köy tüzel kişileri, belediyeler, kooperatifler, birlikler gibi tüzel kişilikler veya kamu kuruluşlarının, hizmet konuları ile ilgili arazi toplulaştırması ve/veya tarla içi geliştirme hizmeti istemleri için “özel arazi toplulaştırması” kavramına yer vermiştir.

T8) Arazi toplulaştırma konusunda bakanlık ve kurulların talebi doğrultusunda kamu yararının gözetilmesi ve toplulaştırma kararlarının bu bağlamda Bakanlar Kurulu tarafından onayı; kamu yararının net bir biçimde tanımlanamaması nedeniyle ve de toplulaştırma ile ilgili usul ve esasların ek bir tüzükle belirlenmesi sebebiyle mevzuatın uygulanmasında boşluklara ve faydacı amaçların müdahalesine açıktır.

G13 & G14 & T8

eşleştirildiğinde;

Kanunun uygulanmasını sağlayacak kanun tarafından öngörülen tüzükler gerekli zamanlarda çıkarılmalı; Arazi Toplulaştırma konusunda ülke düzeyinde tek yasal düzenleme sağlanmalıdır. Optimum büyüklüklerde oluşturulan parsel büyüklüklerinden , max. verimliliğin ve sürdürülebilirliğin sağlanmasını hedef alan toplulaştırma çalışmaları sorumlu tutulan tek kurum tarafından yürütülmelidir.

G16) Kanun; ana hedefi olan “toprağın korunması ve arazi planlaması ile sürdürülebilir kalkınma sağlanması” konusunda yatırımcılara, üreticilere ve toprak işletenlerine belirli destek ve teşvikler sunar.

G17) Tarım arazilerinin korunması ve geliştirilmesi kapsamında, tarım arazilerinin yanlış ve amaç dışı kullanımları neticesinde uygulanacak ceza ve yükümlülükleri hükme bağlar.

T9) Kanuna getirilen geçici madde ile 11.10.2004 tarihinden geçerli olmak üzere tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına belli bir ara cezası karşılığı geriye dönük olarak izin verilmiştir. Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımlarının engellenmesi hedefiyle hazırlanan mevzuat, içeriği ve hedefi ile örtüşmeyen bir düzenleme haline getirilmiştir. Bu durum, tarım arazileri üzerinde bu tarz kaçak yapıların geleceğe dönük olarak yapılabilirliğinin önünü açmıştır

G16 & G17 & T9

eşleştirildiğinde;

Kanun, tarım arazilerinin tarım dışına çıkarılmasına ve yanlış kullanımına dair getirdiği cezalar ve yükümlülükler ile caydırıcı bir tutum sergilemektedir. Bu doğrultuda, kanun hükümlerinin mevzuat çerçevesinde uygulanabilirliğinin sağlanması için ceza ve yükümlülüklere geçici olsa dahi tevazu gösterilmemeli, etkili ve yerinde uygulanacak teşvik ve desteklerle tarım arazilerinin amaçları kapsamında kullanılması sağlanmalıdır.

Z1) 5403 sayılı kanun; toprakların korunması ve arazi planlaması konusunda yasal düzenlemeler getirirken, kanunun gerektiği şekilde uygulanabilirliğini sağlayacak olan kurumsal boyut göz ardı edilmiştir.

F1) 5403 sayılı kanun ile; tarım arazileri Anayasadan sonra bir başka kanun ile yasal güvence altına alınmıştır.

Z1 & F1 ile eşleştirildiğinde;

Herhangi bir yasal düzenleme, yasanın getirdiği ve yasanın uygulanmasından sorumlu kıldığı kurumsal yapıdan yoksun ise, yasanın herhangi bir anlamda geçerliliğinden bahsedilemez.

5403 sayılı kanunun uygulanmasında iller ve ya bölgeler bazından sorumlu kılınan kurumlardan ziyade tüm Türkiye'yi kapsayacak yeni ve etkin bir kurumsal yapının oluşturulması ile kanun öngördüğü amaçlara ulaşacaktır.

Z2) Arazi ve toprak kaynaklarının sınıflandırılmasında yetenek sınıflamasına yer verilmemiştir

Z3) Kanunun toprak ve arazi varlığının belirlenmesine ilişkin esasları çerçevesinde geçmişte hazırlanan etüt, analiz ve sınıflandırma teknik talimatlardan yararlanılarak 2008 yılında yeniden düzenlenen “Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı” yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu teknik talimatta 5403 sayılı yasada bulunan tanımlamalarla örtüşmeyen uygulamalar bulunmaktadır.

F2) Toprak kaynaklarının ve arazilerin doğal özelliklerine göre sınıflandırması yapılmış; toprak ve arazi ile ilgili uygulama terimleri ve teknik terimler tanımlanmıştır.

F4) Toprağın korunması ve arazinin uygulanabilir planlar çerçevesinde sürdürülebilir kullanımı için, ülke bazındaki tüm toprakların ve arazilerin teknik ve doğal özellikleri sınıflandırılarak kayıt altına alınacaktır.

Z2 & Z3 & F2 & F4 ile eşleştirildiğinde;

2008 yılına ait «Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı», toprak ve araziler için kanunda getirilen sınıflandırmalara ve sınırlandırmalara uymayan maddeler içermektedir.

Kanunda yapılabilirliği hükme bağlanmış konular ile örtüşmeyen bu tarz kanundan doğan çalışmalar, kanun hükümlerini boşa çıkarmaktadır.

Kanunda yapılması öngörülen tüm çalışmalarla ilgili yeterli ve gerekli altyapı sağlanarak ortaya çıkarılan sonuçlar kanunun gücünü arttıracaktır.

Z6) Kanun “asgari tarımsal arazi büyüklüklerini” tanımlamış ve tarım arazilerinin belirlenen büyüklüklerin altında ifraz edilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Ancak “tarım dışı kullanım izni verilen alanlar özel iklim ve toprak ihtiyaçları olan bitkilerin yetiştiği alanlarda arazi özellikleri nedeniyle belirlenen asgari tarımsal arazi büyüklüğünden daha küçük parsellerin oluşması gerekli olduğu takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir” hükmü farklı amaçların ortaya çıkmasına açıktır.

F5) Arazilerin tarım ve ya tarım dışı amaçlarla, ve de miras yoluyla bölünerek verimliliğinin azaltılmasını; ve toprağın ekonomik, sosyal ve ekolojik değerinin yok edilmesini önlemek amacıyla Bakanlığın sorumlu kılındığı bir mekanizma ile arazilerin optimum büyüklükleri ve verimlilikleri sağlanmaya çalışılmıştır

Z6 & F5 ile eşleştirildiğinde;

Kanunda tanımlanan «asgari tarımsal arazi büyüklükleri» ölçülerine uyularak arazilerin bölünmesi önlenerek; verimliliğin arttırılması sağlanacaktır.

Z5) Ulusal toprak ve su veri tabanı eksikliğinin giderilmesi amacıyla, arazi ve toprakla ilgili etüt çalışmaları, sınıflamaları ve haritaları yapma/ yaptırma görevi Bakanlığa verilirken; Bakanlığın bu konuda yeterli teknik eleman ve altyapıya sahip olmadığı göz ardı edilmiştir.

Z7) Arazi kullanım planları hazırlanırken, ülkemizin, tarım arazilerinin sürdürülebilir kullanımının planlanması açısından gerekli olan güncel toprak veri tabanı konusunda önemli eksiklikleri olduğu göz ardı edilmiştir.

F6) Toprak kaynaklarının ve arazilerin doğal ve yapay yollarla kaybının önlenmesi için, toprağın teknik ve doğal özellikleri baz alınarak yapılacak arazi kullanım planlamaları ve toprak koruma projeleri ile havza bazlı çalışmalar, tarla içi geliştirme hizmetleri ve erozyonu önleyici araçlar sayesinde sürdürülebilir kalkınma sağlanacaktır.

Z5 & Z7 & F6 ile eşleştirildiğinde;

Ülkemizde temel toprak etüt ve haritalama çalışmalarında ciddi eksiklikler vardır.

Yani bir kurumsal yapılanma altında CBS, UA ,GBS gibi yöntemler kullanılarak; elde edilen sonuçların arazi deneyimi ile birleştirilmesiyle ortaya çıkacak olan ulusal toprak ve su kaynakları veri tabanı arazi kullanım planlarının yasal ve kurumsal olarak uygulanabilirliğini sağlayacaktır.

Teşekkür ederim...